

CCI. ORSZÁGOS ÜLÉS

1867. deczember 27-dikén

Somssich Pál elnöklete alatt.

Tárgyai : Bemutattatnak : Kossuth Ferencz lemondása ; Bars megye kérvényei az urbéri maradványok s a nemzetiségi kérdés iránt ; Alsó-Fehérmegyé a törvénykezési rendtartás iránt ; resiczai kereskedők és iparüzők panasza az ottani vasuti raktárak ellen ; a makói szücs-czéh kérvénye 1849-beli szolgálmányok megtérítéseért ; Be ztercebánya városé a törvénykezés ügyében ; Rippinger Ottiliáé 1848-beli szolgálmányá megtérítéseért. A királyné megköszöni a ház jó kívánatait. A kormány javaslata a közösiügyi bizottság tagjainak számára nézve elfogadtatik. A vasutak és csatornák telekkönyvezését tárgyzó törvényjavaslat tárgyalása napi-rendre tűzetik.

A kormány részéről jelen vannak: Andrássy Gyula gr., Eötvös József b., Gorove István, Lónyay Menyhért, Mikó Imre gr., Wenckheim Béla b.

Az ülés kezdődik d. e. 12 1/4 órakor.

Elnök: Az ülést megnyitom. Az ülés jegyzőkönyvét Csengery Imre jegyző ur fogja vezetni ; a szólanı kívánók neveit Radics Ákos jegyző ur fogja jegyezni. A mult ülés jegyzőkönyve fog hiteltesítettı.

Csengery Imre jegyző *(felolvassa a deczember hó 24-én tartott ülés jegyzőkönyvét.)*

Elnök: Van szerencsém bemutatni Kossuth Ferencz, Baranyamegye német-ürögi kerületbeli országgyűlési képviselő lemondását. Baranyamegye középponti választmánya új képviselőválasztás eszközésére szólittatik fel.

Bars megye közönsége az urbéri természetü bordézs máltatás, irtvány- és maradványföldek örök megváltását, és a kisebb kir. haszonvételek megszüntetését törvényhozásilag eszközöltetni kéri.

Ugyanezen megye közönsége a nemzetiségi kérdés megoldását, a magyar nyelvnek a megyékben diplomatikai használata mellett, törvényhozásilag megoldatni kéri.

Alsó-Fehérmegyé közönsége Tordamegyének a törvénykezés tárgyában a képviselőházhoz benyújtott felterjesztését pártoltatni kéri.

Resicza bányaváros kereskedői s iparosai az államvaspályatársaság által felállított raktárakat megszüntettetni kéri.

A makói szücs-czéh eljárósága az 1848/9-iki hadjárat alatt az osztrák sereg által lefoglalt 906 darab borjutarisznyáért járó 4280 frt 85 kr. követelését kifizettetni kéri.

Mindezek a kérvényi bizottsághoz tétetnek át.

Ruttkay István: Bátor vagyok a t. ház elé egy kérvényt terjeszteni, melyben szab. kir. Besztercebánya városa az 1866. évtől fogva egészen mostanáig általa viselt s eddig meg nem térített törvénykezési költségeket visszatérítettı s ezentul ugyanezen költségeket az állampénztárból fedeztetni kéri. Méltóztassék a t. ház módot találni, hogy ezen ügy az osztó igazság szerint elintéztessék. Az én alázatos véleményem szerint legczélszerűbb volna, ha ezen kérvény nem a kérvényi, hanem a pénzügyi bizottsághoz utasittatnék a végett, hogy azt a budget tárgyalása alkalmával szintén méltó figyelembe vegye. *(Fölkiáltások: A kérvényi bizottsághoz!)*

Elnök: Rendes uton a kérvényi bizottsághoz utasittatik ; azután majd e bizottság fogja a maga helyére átszarmaztatni.

Manojlovics Emil: T. ház ! Van szerencsém özvegy Ripplinger Ottilia verseczi sütőné kérvényét bemutatni s a t. ház figyelmébe ajánlani. A folyamodó nő esedezik az 1848. évben a magyar hadsereg részére kiszolgáltattott kenyérrészletek megfizetéseért.

Elnök: E kérvény szintén a kérvényi bizottsághoz utasittatik.

Napirenden van a delegatió tagjai számának meghatározására beadott kormányjavaslat tárgyalása.

Csengery Imre jegyző *(felolvassa a kormány határozati javaslatát.)*

Elnök: Nem tudom, a t. ház tagjainak van-e a kormány határozati javaslatára egész általánosságban észrevételök, s kívánnak-e hozzá szólanı ? *(Fölkiáltások: Általánosságban elfogadjuk!)* Most tehát pontonkint fog felolvasatni.

Csengery Imre jegyző *(olvassa az első pontot. Fölkiáltások: Maradjon!)*

Elnök: Méltóztatnak az első pontot elfogadni? (*Elfogadjuk!*) Tehát az első pont el van fogadva.

Csengery Imre jegyző (*olvassa a határozati javaslat 2-dik pontját.*)

Bezerédj László: Senki sincs tán, ki a hagyományos szokás iránt nagyobb kegyelet és tisztelettel viseltetnék nálamnál, és senki sincs, ki annak hatását elismerni később volna. Tudom, hogy egész törvényhozási működésünk, különösen 1848 előtt, ebből fejlődött ki; tudom, hogy ebből fejlődött Anglia törvényhozása, ismeretes nagyhatalma: épen azért azonban, mivel ismerem hatását, szükségesnek tartom, hogy kifejezzem aggodalmamat az arányt illetőleg, mely a főrendi tagok számát 20-ra, tehát a delegáció tagjainak egy harmadára határozza. Én azt hiszem, t. ház, hogy az eddigi szokás e részben döntő nem lehet, sem határozó. Tudjuk ugyanis, hogy az eddigi országos küldöttségek, a regnicolaris deputatiók határozati joggal nem bírván, csupán tanácskozási természetűek lévén, ott a szám meghatározása nem tett oly lényeges különbséget. Azonban a delegatiók természete egészen más. A delegatiók végleg határoznak, mely határozattól azután máshová nem történhetik hivatkozás. És épen, mivel tudom, hogy ily egyes praecedens esetből könnyen jogi következtetés vonathatik a jövőre is, szükségesnek találom aggodalmamat e részben nyilvánítani, és a tisztelt háznak azon szerény indítványt tenni, méltóztassék e számot megváltoztatni. Különösen figyelmet érdemel az, hogy midőn mi 400 egynehány képviselő közül választunk, figyelemmel kísérvén a főrendiház tanácskozásait, azok tanácskozásaiban többnyire csak mintegy 60-an 70-en vannak jelen, (*Élénk helyeslés*) és azok mégis e javaslat szerint a delegáció tagjainak egy harmadát választanák meg! (*Helyes! Elfogadjuk ez indítványt!*) Másrészt igaz, hogy praecedens eset van arra nézve a lajtántuli országgyűlésen; de annak is egészen más szervezete van. Tudjuk, hogy 134 tag szavazott most is az utolsó alkalommal, és hogy egy-egy ily delegatus összesen egy-két szavazattal választatott meg, természetesen az illető Landtagok összeállítására szerint. E részben, gondolom, a mi alkotásunkra valami következtetést vonni nem lehet. A másik, szintén ily hagyományos szokás az, hogy az országos küldöttségben is mindig deferálni szokott az elnökség az illető főrendi tagoknak. Gondolom, e részben is mi praecedens alkotni nem akarunk, vagy az eddigi szokást a delegációba áthozni, úgy gondolom, a t. háznak nincs szándokában. Bátorodom azért a t. házat ismételve felkérni, méltóztassék ezen számot némileg megszorítani. Én azt hiszem, ha egy negyed részre reducáljuk a főrendi ház tagjai számát,

bizonyosan sokkal jobban és méltányosabban fog állani az arány, mint ha az egy harmadnál megmaradunk. (*Élénk helyeslés. Elfogadjuk!*)

Elnök: Méltóztatnak hozzá szólni, vagy maradjon a szerkezet? (*Szünet.*) Tán legczélszerűbb lesz a kérdést szavazás által eldönteni.

Horváth Károly: T. képviselőház! Bátor vagyok azon esetre, ha ez uttal nem fogadtatnék el Bezerédj képviselőtársunk indítványa, (*Felkiáltások balról: Elfogadjuk, elfogadjuk!*) azt indítványozni, hogy ezen pontban tétessék ki, hogy: csupán ezen alkalommal, csupán ezen esetre, minden innen vonható következtetés nélkül. (*Élénk felkiáltások balról: Elfogadjuk Bezerédj indítványát!*)

Elnök: A t. képviselő urnak észrevétele akkor lesz helyén, ha előbb megtudjuk, vajon elfogadja-e a t. ház az indítványt vagy nem? (*Zaj. Elnök csenget.*) Ezt pedig, a mint imént voltam bátor megjegyezni, csak szavazás által lehet megtudni.

Wenckheim Béla b. belügyminiszter:

T. ház! Mindaddig, míg a törvényhozás e tekintetben másképp nem intézkedik, addig azt batorkodnám ajánlani, hogy absque neccenda consequentia megtartassék az eddigi törvényes gyakorlat az arányra nézve: mert ha elfogadnók Bezerédj képviselő ur indítványát, ez a felsőház részéről nehézségre fogna találni. A felsőház törvényünk értelmében épen úgy kiegészítő része a törvényhozásnak, mint a képviselőház, akár 70, akár 300 tagból álljon a szavazók száma, csak hogy a házszabályok által megállapított határozatképességi szám meglegyen. Ennélfogva arra kérem a tisztelt képviselőházat, hogy az eddigi gyakorlatot az arányra nézve most is föntartani méltóztassék.

Azon módosítás ellenében, melyet előttem szólott képviselő ur indítványozott, mely szerint mondassék ki a határozati javaslatban, hogy a főrendi ház az eddigi törvényes gyakorlat szerint, minden ebből jövőre vonható következtetés nélkül, a delegáció tagjainak egy harmadát választja meg, észrevételem nincs, és azt elfogadhatónak vélem.

Elnök: Méltóztassanak tehát azok, kik a szerkezetet úgy, mint azt a kormány előterjesztette, megtartani kívánják, felállani. (*Megtörténik.*) Legyenek szivesek most azok, kik a szerkezetet nem fogadják el, felállani. (*Megtörténik.*) Ugy látszik, hogy a többség a szerkezetet úgy, a mint a kormány előterjesztette, nem fogadja el. (*Ugy van!*)

Szavaznunk kell már most a felett, vajon elfogadja-e a ház Bezerédj képviselőtársunk indítványát. Méltóztassanak azok, kik Bezerédj képviselő ur indítványát elfogadják, felállani. (*Megtörténik.*)

Gajzágó Salamon: Ugy lehetne a kérdést

feltenni, hogy Horváth Károly módosításával elfogadtatik-e a szerkezet? (Zaj.)

Elnök: A módosítások rendben jönnek szavazás alá. Első volt Bezerédj Lászlóé, azért azt kellett előbb kitűznöm; ha ez elvettetik, akkor jön szavazás alá Horváth Károlyé. Előbb tehát Bezerédj László indítványával kell tisztába jönnünk. (Élénk helyeslés több oldalról.) Ha nincs bizonyosság, név szerinti szavazást kell rendelnem. A többség pedig csakugyan kétes: nem marad tehát egyéb hátra, mint név szerinti szavazni. (Zaj.)

Tisza Kálmán: T. ház! Azon nézetben vagyok, hogy az első kérdés, hogy a szerkezet el nem fogadtatik, már el van döntve. Második kérdés: hogy Bezerédj indítványa elfogadtatik-e vagy nem? Ugy tudom a házszabályokat, hogy kétség esetében az elnök összeszámíttatja a jegyzők által a szavazókat és e szerint mondja ki a végzést; név szerinti szavazást pedig akkor rendel, ha azt 20 tag kéri. (Zaj.)

Lónyay Menyhért pénzügyér: A házszabályok értelme szerint azt tartom, hogy nem Bezerédj indítványát kellett volna előbb feltenni, hanem Horváth Károlyét, (Zaj) mert az áll közelebb a szerkezethez. (Élénk ellenmondás balról.)

Elnök: Kérem a jegyző urakat, sziveskedjenek a szavazókat összeszámítani. Méltóztassanak azok, kik Bezerédj indítványát elfogadják, felkelni. (Megtörténik.)

Pulszky Ferencz: A kérdéshez kívánok szólani. (Zaj. Halljuk!) Hivatkozom a házszabályokra, melyek szerint azon indítványt kell előbb szavazás alá bocsátani, mely legközelebb áll a szerkezethez. (Élénk hosszas ellenmondás a bal oldalon.)

Manojlovics Emil: Hol olvasta ezt?

Pulszky Ferencz: A házszabályokban. (Nagy zaj.)

Madarász József: T. képviselők! E tárgyban én se szólani, se szavazni nem kívántam; azonban arról levén most szó, és legközelebb tisztelt Pulszky Ferencz felszólalása következtében, minő kérdésre kelljen szavazni: fölötte sajnálom, hogy a házszabályokra hivatkozik akkor, midőn már az elnök által föltett kérdés következtében a szavazás meg is történt. (Élénk helyeslés a bal oldalon.) Mindaddig, míg a szavazás az elnök által föltett kérdésre meg nem kezdődik, joga van minden képviselőnek a kérdéshez hozzá szólni; de ha a szavazásig nem teszi, ezt nem vehetem egyébnek, mint a házszabályok nem ismerése- vagy nem tisztelésének. (Helyeslés a bal oldalon.)

Elnök: Méltóztassanak a ház szabályait elolvasni, s azt fogják találni, hogy correcte jártam el.

Madarász József: Uraim! nem fejeztem be még beszédemet. Én tehát, uraim, helytelennek tartom mind a kormány egynémely tagja részé-

ről, mind a jobb oldal részéről tett azon kifogást, melyet az elnök által szerintem helyesen, a házszabályok értelmében feltett kérdés ellen intéztek. (Zaj.)

Tisza László: Csak a házszabályok 56. §-ának felolvasását kérem. (Zaj.)

Csengery Imre jegyző (olvassa a házszabályok 56-ik §-át.)

Elnök: E szerint legfőlebb azon kifogást lehet tenni, hogy Bezerédj László nem adta be irásiban indítványát.

Andrássy Gyula gr. miniszterelnök: Mielőtt a ház t. elnöke a kérdést feltette volna arra nézve, melyik azon indítvány, melyre legelőször szavazni kellett volna: talán eltérő nézetem lett volna nekem is; mivel azonban már feltétetett a kérdés, és a t. ház e tekintetben némileg a szavazást már meg is kezdette, azt hiszem, legegyszerűbb mód az volna... (Felkiáltás a bal oldalon: A szavazás már megtörtént!) Igen, de a határozat ki nem mondatott: mert úgy emlékszem, a többség tisztán kivethető nem volt. Itt, t. ház! az a kérdés, vajon oly szokás megváltoztatása következtében, mely eddig általánosan követve volt, megakasztás-e általában a választás vagy ne. Minden esetre sokkal fontosabb e kérdés, mintsem föl lehetne tenni, hogy ezt ily elhamarkodott módon akarná a házban bárki eldönteni. Mindenekelőtt tehát tudni kell mindenkinek, mire szavaz. Semmi egyéb kérésem nincs — legalább a magam részéről — mint hogy ezen indítványt méltóztassék irásban beadni, tárgyalni és azután felette szavazni; de ily módon a kérdést eldönteni nem lehet. (Ellemondás a bal oldalon. Elnök csenget.)

Horváth Károly: T. képviselőház! A törvényjavaslatra szavazás történt. (Határozati javaslat!) Tehát a határozati javaslatra szavazás történt. Én úgy vettem ki, hogy az kisebbségben maradt. (Ugy van!) Én így fogom fel a dolog állását; meglehet, hogy tévedek. Két indítvány adatott be: az egyik Bezerédj László képviselőtársamé; a másik az enyém. Felfogásom szerint az én módosítványom, illetőleg indítványom a szerkezethez közelebb áll, mint Bezerédj képviselőtársamé. (Nagy nyugtalanság a bal oldalon. Zaj. Elnök csenget.) Ennélfogva, ha a ház a szabályok értelmében sort és rendet akar tartani, először az én módosítványom tüzendő ki szavazásra, azután Bezerédjé. (Élénk ellenmondás a bal oldalon.)

Manojlovics Emil: T. képviselőház! Horváth Károly képviselő ur módosítványa cautelát foglal magában azon esetre, ha az eredeti szerkezet elfogadtatik; de az eredeti szerkezet elesett: ennélfogva a cautela is önmagától elesik. (Élénk helyeslés a bal oldalon.)

Elnök: Név szerinti szavazást kíván 20 képviselő.

Bernáth Zsigmond: Mi lesz a kérdés?

Elnök: Most, azt hiszem, legelső kérdésnek annak kell lenni, elfogadja-e a t. ház Bezerédj képviselő indítványát vagy nem?

Lónyay Menyhért pénzügyér: Fel kell előbb olvasni az indítványt.

Zsedényi Ede: Az indítványban nincs kimondva, mennyire kívánja a képviselő ur a főrendi tagok számát megszorítani. (Fölkéáltások: Egy negyedére!)

Csengery Imre jegyző (olvassa Bezerédj indítványát): „Indítvány. Miután a delegatio természetűe különbözik az országos küldöttségektől, melyek végre döntő határozatot nem hozhattak: indítványozom: „2. Ezen szám a képviselő- és főrendi ház közt úgy osztatik fel, hogy a képviselőház 45, a főrendi ház 15 tagot választ.“

Elnök: Méltóztatnak-e hozzá szólni, vagy szavazni? (Szavazzunk! Szavazzunk!) Ennélfogva a névsort olvassa Csengery Imre jegyző ur, az igennel szavazókat jegyzi Radics Ákos jegyző ur, a nemmel szavazókat jegyzi Mihályi Péter jegyző ur. A kérdés ez lesz: elfogadja-e a t. ház Bezerédj képviselő ur beadott indítványát, vagy nem? A kik elfogadják, igennel, a kik nem fogadják el, nemmel méltóztatnak szavazni.

Csengery Imre jegyző (olvassa a képviselők névsorát, mely alkalommal:

Igennel szavaznak: Ács Károly, Ányos István, Antalfy Károly, Babes Vincze, Baloméri János, Baranyi Ágoston, Barinyay József, Bay György, Beliczey István, Beniczky Odön, Bernáth Zsigmond, Bezerédj László, Békásy Lajos, Boczkó Dániel, Boer János, Bónis Sámuel, Botka Mihály, Branovacsky István, Bujanovics Sándor, Betegh Kelemen, Boheczel Sándor, Császáz József, Cseh Sándor, Csengery Imre, Csörghe László, Cséry Lajos, Csernátony Lajos, Damaszkín János, Deáky Lajos, Desseffy Ottó, Detrich Zsigmond, Dimitrievics Milos, Dobránszky Adolf, Drágffy Sándor, Eöry Sándor, Fisser István, Fehér Miklós, Fabritius Károly, Farkas Elek, Gabriel István, Gál Péter, Ghyczy Kálmán, Gull József, Hevessy Bertalan, Hrabovszky Zsigmond, Ivácskovics György, Ivánka Imre, Jókai Mór, Kardos Kálmán, Kálnoky Pál gr., Károlyi Ede gr., Kende Kanut, Királyi Pál, Kiss Lajos, Kiss Miklós, Koller Antal, Kossuth Pál, Kupricz Imre, Kurcz György, Lónyay Gábor, Luksics Bódog, Luzsénszky Pál b., Madarász Mór, Makray László, Manojlovics Emil, Maniu Aurél, Mátyás József, Medán Endre, Mihályi Péter, Mocsonyi György, Mocsonyi Sándor, Moldován János, Milkovics Zsigmond, Majthényi Dezső, Nagy Ignác, Nánássy Ignác, Németh Károly, Nicolics Sándor, Nyáry Pál, Odescalchi Gyula hg, Pap Lajos, Papp Zsigmond, Perczel István, Podmaniczky Frigyes b., Papfalvy Konstantin,

Román Sándor, Ráday László gr., Ruttkay István, Salamon Lajos, Siklóssy Károly, Simon Pál, Simonyi Lajos b., Somossy Ignác, Svastics Gábor, Szász Károly, Szentkereszthy Zsigmond b., Stoll Károly, Szontagh Pál (gömöri), Szemző István, Thalabér Lajos, Thury Gergely, Thury Sámuel, Tisza Kálmán, Tisza László, Tóth Kálmán, Urbanovszky Ernő, Varga Flórián, Várady Gábor, Wlád Alajos, Zsitvay József.

Nemmel szavaznak: Andrássy Gyula gr., Armbruszt Péter, Bartal János, Bánó József, Bánó Miklós, Berde Mózes, Berzeviczy Tivadar, Besze János, Bethlen Farkas gr., Bethlen János gr., Bethlen Sándor gr., Binder Mihály, Bittó István, Bömches Frigyes, Borcsányi János, Bernáth Lajos, Buócz Kálmán, Czebrán László gr., Conrad Miricz, Csik András, Czorda Bódog, Dáni Ferencz, Dellimanics István, Dobóczky Ignác, Dózsa Dániel, Eitel Frigyes, Eötvös József b., Erös Lajos, Édes Albert, Fábrián Gábor, Fehérsfeld Frigyes, Fejér János, Fülepp Lippót, Földváry Miklós, Gajzágó Salamon, Gál Miklós, Glatz Antal, Gorove István, Gozsdú Manó, Görgei Géza, Hedry Ernő, Horváth Antal, Horváth Döme, Horváth Károly, Horváth Lajos, Hunfalvy Pál, Hertelendy Kálmán, Halmosy Endre, Ibrányi Lajos, Ihász Rezső, Inkey József, Jankovics Antal, Joannovics György, Justh József, Justh Kálmán, Kacskovics Ignác, Kandó Kálmán, Kanitz Gyula, Kemény Gábor b., Kemény István b., Kemény Zsigmond b., Kerkapoly Károly, Kiss Jakab, Kovách László, Kuba János, Kudlik István, Kazinczy István, Lang Gusztáv, Lator Gábor, Lázár Dénes, Lónyay Menyhért, Lázár Kálmán gr., Madocsányi Pál, Majthényi József b., Mikó Imre gr., Miske Imre b., Molnár József, Molnár Pál, Nagy Károly, Németh Károly, Ónossy Mátyás, Perczel Béla, Pethe András, Plachy Lajos, Pulszky Ferencz, Paiss Andor, Pap Máté, Rannicher Jakab, Ráth Péter, Reviczky István, ifj. Rudics József b., Rudnyánszky Flórián, Rónay Jácint, Simay Gergely, Szakál Lajos, Szemző Mátyás, Székács József, Szilágyi István, Szitányi Bernát, Szabó Miklós, Szilágyi József, Somogyi László, Sztójácskovics Sándor, id. Teleki Domokos gr., Tolnay Károly, Tóth Lőrincz, Tóth Vilmos, Trauschenfels Emil, Trefort Ágoston, Trifunác Pál, Tulbás János, Török Dániel, Török Sándor (gömöri), Urházy György, Vadnay Lajos, Wass Sámuel gr., Vojnics Barnabás, Vojnics Lukács, Wodianer Albert b., Vucsetics István, Várady János, Wesselényi József b., Vladár Tamás, Zeyk József, Zeyk Károly, id. Zichy József gr., Zsarnay Imre, Zsámbokréthy József, Zsedényi Ede, Zmeskall Mór.

Kijelentik, hogy nem szavaznak: Lukynich Mihály, Madarász József, Markos István, Oláh Miklós Patay István, Perczel Mór, Radics Ákos, Vidacs János.

Nincsenek jelen: Almássy György gr., Almássy Sándor, ifj. Ambrózy Lajos b., Andreanszky Boldizsár, Bartal György, Bencsik György, Beniczky Gyula, Berényi Ferencz gr., ifj. Bethlen Gábor gr., Binder Lajos, Bobory Károly, Bogyó Sándor, Borlea Zsigmond, Boros Pál, Botka Tivadar, Boros Bálint, Böszörményi László, Balomiri Simon, Csanády Sándor, Csengery Antal, Csernovics Péter, Csiky István, Csiky Sándor, Dapsy Vilmos, Darvas Antal, Dániel Pál, Deák Ferencz, Dedinszky József, Degenfeld Gusztáv gr., Domahidy Ferencz, Draskóczy Gyula, Drottleff Tamás Vilmos, Decáni Károly, Dániel János, Eszterházy István gr., Faragó Ferencz, Fest Imre, Frideczky Timót, Freiseisen Gyula, Gecző János, Geduly Lajos, Ghyczy Ignác, Gubody Sándor, Graenzenstein Gusztáv, Halász Boldizsár, Hodossiu József, Hollán Ernő, Horvát Boldizsár, Horváth Elek, Hosszú József, Huszár István, Huszár Károly b., Ivánka Zsigmond, Jámbor Pál, Jendrassik Miksa, Kalauz Pál, Karácsonyi Ferencz, Karácsony János, Keglevich Béla gr., Kvassay László, Kethelyi József, Klopka György, László Imre, Lehoczky Egyed, Lovassy Ferencz, Lükő Géza, Lázár Sándor, Macellarriu Illés, Maróthy János, Máday Lajos, Melas Vilmos, Miletics Szvetozár, Miskolczy Lajos, Mocsonyi András, Mocsonyi Antal, Morscher Károly, Mednyánszky Dénes b., Molnár Endre, Noszlopy Antal, Opicz Sándor, Orczy Béla b., Olgyay Lajos, Ormos Sándor, Paczolay János, Pap Pál, Pap Simon, Perényi Zsigmond b., Pethes József, Pétery Károly, Piller Gedeon, Popovics-Desseanu János, Popovics Zsigmond, Prónay József, Prugberger József, Puskaru János, Petkó László, Pap Mór, Rónay Lajos, Rónay Mihály, Röser Miklós, Sebestyén László, Semsy Allert, Sipos Orlán, Söldos Imre, Somssich Imre gr., Stefanidesz Henrik, Sulyok Mór, Sümeghy Ferencz, Szabady Sándor, Szabó Imre (pápavárosi), Szabó Imre, Szaylanczay József, Szentiványi Adolf, Szentiványi Károly, Széchenyi Béla gr., Székely Gergely, Széles Dénes, Szilády Áron, Szluha Benedek, Szolga Miklós, Szontagh Pál (nógrádi), Sztratimirovics György, Szelestey László, Sigray Fülöp gr., Székly Péter, Sipos Ferencz, Teutsch György, Tolnay Gábor, Török Sándor (nógrádi), Tanárky Gedeon, Tinku Ábrahám, Ujfalussy Lajos, Vadász Manó, Varga Antal, Varró Sámuel, Vay Béla b., Vályi János, Vecsey-Oláh Károly, Véghső Gellért, Vitolay József, Vay Sándor b., Zámory Kálmán, Zerdahelyi Incze, Zichy Antal, Zichy-Ferraris Viktor gr., Zichy Jenő gr., ifj. Zichy József gr., Zichy Nándor gr.)

Elnök: A szavazás eredményét Radics Ákos jegyző ur fogja felolvasni.

Radics Ákos jegyző: Igennel szavazott 109, nemmel szavazott 130, nem akart szavazni 8, nem szavazott az elnök, távol volt 149:összesen 397.

Elnök: E szerint Bezerédj képviselő ur indítványát a ház többsége nem fogadta el.

Következik a másik módosítvány.

Csengery Imre jegyző: Horváth Károly képviselő urnak a 2-dik pontra nézve beadott módosítványa ekként szól. (Olvassa:) „Ezen szám a képviselők és a főrendi ház között, ez alkalommal, minden ebből jövőre vonható következtetés nélkül, úgy osztatik fel, hogy a képviselőház 40, a főrendi ház 20 tagot választ, kikhez a képviselőház részéről még 10 póttag választatik.“

Elnök: A kik ezen módosítványt elfogadják, méltóztassanak felállani. (Megtörténik.) A t. ház többsége Horváth Károly módosítványát elfogadja.

Csengery Imre jegyző (olvassa a határozati javaslat 3-dik pontját. Fölkiáltások: Maradjon!)

Elnök: A kik a 3-dik pontot elfogadják, méltóztassanak felállani. (Megtörténik.) A t. ház a 3-dik pontot elfogadja.

Horváth Lajos: T. ház! Én a határozati javaslat 3-dik pontját, úgy a mint elő van terjesztve, elfogadom. Minthogy azonban nincs intézkedés téve arra nézve, hogy a kilépett tagokkal mi történik, se arra nézve, hogy a póttagok belépésének sorrende milyen legyen, a mit pedig az 1867. XII. t. cz. szerint a háznak magának kell előzetesen megállapítani: jónak látnám, ha a t. ház a szerkezetet következőleg egészítené ki: „A kilépett tagok a póttagok közt foglalnak helyet, és mint ilyenek a megürült állásra a póttagok előtt hivandók be; a többi póttag, ha rájuk kerülne a sor, megválasztatásuk sorrendje szerint lépnek be a bizottságba.“ (Átalános helyeslés.)

Elnök: Jegyző ur még egyszer föl fogja olvasni.

Csengery Imre jegyző (fölolvassa Horváth Lajos toldalékpontját.)

Elnök: Méltóztatnak e hozzászólást elfogadni? (Elfogadjuk!) A 3-dik pont tehát e szerint módosittatik.

Most az egész határozati javaslat, úgy a mint elfogadtattott, fog fölolvastatni.

Csengery Imre jegyző (fölolvassa a módosított határozati javaslatot.)

Elnök: A kik az ekként módosított határozati javaslatot elfogadják, méltóztassanak felállani. (Megtörténik.) A ház többsége a módosított határozati javaslatot elfogadja ¹⁾.

A központi bizottság előadója fel fogja olvasni a bizottság jelentését a vasutak telekkönyvezése tárgyában.

Kerkapoly Károly előadó (fölolvassa a központi bizottság jelentését a 165. szám alatti törvényjavaslatról.)

1) Lásd az Irományok 188-dik számát.

Elnök: A központi bizottság ezen jelentése ki fog nyomtatni, és rendelkezést fogok tenni, hogy az holnap ülés előtt a t. ház tagjai közt kiosztassék¹⁾. Most azon kérdést intézem a t. házhoz: nem méltóztatnak-e azt, a tárgy sürgető elintézésének szükségénél fogva, kivételesen már holnap napirendre kitűzni?

Eötvös József b. vallási s közoktatási miniszter: A t. ház engem méltóztatott megbizni, hogy ő felsége a királynénak a ház szerencsekívánatait adjam tudtára. Ő felsége a királyné a ház szerencsekívánatait a legkegyelmesebben fogadta, és érte legszivesebb köszönétét nyilvánította. *(Élénk éljenzés.)*

Mikó Imre gr. közlekedési miniszter: A vasutak telekkönyvezésére vagyok bátor felhívni a t. ház figyelmét. A körülmények ezen kérdés elintézését igen sürgetőleg parancsolják. Tudjuk ugyanis, hogy a felveendő államkölesön biztosítékául épen az építendő vasútnak lesznek lekötvé. Ennélfogva a kölesön megnyitásánál rossz hatással lenne, ha a telekkönyvezési kérdés nem intéztetnék el. Bátorodom tehát a t. házat felkérni: méltóztassék ezt a holnapi ülés napirendjére kitűzni, hogy az a ház elnapolása előtt elintéztethessék. *(Helyeslés.)*

Elnök: Elfogadja-e a t. ház, hogy ez holnapra második helyre tűzessék ki napirendre? *(Elfogadjuk!)* Első tárgy lenne a delegáció tagjaira való szavazás. *(Élénk ellenmondás. Zaj.)* Felkérem a t. ház tagjait, méltóztassanak meghatározni azt is, hogy holnapra vagy holnaputánra tétessék-e a szavazás? *(Fölkiáltások: Holnap! Holnapután! Zaj. Elnök csenget.)*

Tisza Kálmán: T. képviselőház! Azt gondolom, hogy az, vajon holnap lehet-e szavazni vagy nem? attól függ, teljesítettek-e azon előfeltételek, melyeknek teljesíteniök kell. Ezen előfeltételek elseje, mint mindnyájan jól tudjuk, az, vajon sanctionáltatott-e azon három törvényjavaslat, melynek a XII. t. cz. szerint meg kell előznie a delegációk választását, vagy nem? *(Helyeslés.)* A második feltétel az, hogy a közös miniszterium elválasztatott-e ő felsége többi országai és tartományai miniszteriumától? A harmadik pedig, hogy azon országok és tartományok teljes alkotmány birtokába helyezvék-e vagy nem? Azt gondolom, ha ezen három feltételre nézve hivatalos nyilatkozatot és értesítést kaphatunk, azon esetben igenis választhatunk holnap; de ha nem kapunk, mindaddig, míg nem kapunk, nem választhatunk. *(Helyeslés balról.)*

Zsedényi Ede: T. képviselőház! Nekem

észrevételem van Tisza Kálmán előadott véleményére. Azt hiszem, ha holnap a miniszterium azt fogja nyilatkoztatni, hogy ezen három törvényjavaslat szentesítése megtörtént, a delegációk tagjait holnap meg lehet választani; hanem azt ki lehet kötni, hogy addig össze ne lehessen a delegációkat hívni, míg a közös miniszterium meg nem alakult. *(Nagy zaj.)* De addig a választást függőben tartani és az országgyűlést itt együtt tartani lehetetlen. *(Zaj.)* Ha kiköti az országgyűlés, hogy addig a delegációkat összehívni nem lehet, míg a másik miniszterium nincs kinevezve: e tekintetben jogainkat eléggé biztosítva látom. *(Nagy zaj.)*

Bónis Sámuel: Teljességgel nem vagyok egy értelemben az előttem szólóval. Én azt hiszem, ha a miniszterium hivatalosan értesíti a házat arról, hogy a törvény kellékeinek elég van téve, akkor elég idő lesz kitűzni a választás napját. Én részemről olyan szentesítéssel, mint a melyet előttem szóló képviselő ur ajánlott, meg nem érem. Tudjuk, micsoda hasznuk van az ilyféle szentesítéseknek; tudjuk már magából a XII. törvényezikk születése történetéből. De másfelől az nem is lenne kivihető. Mert ha megválasztanak is a delegatusokat, és az országgyűlés elnapolná magát, kérdem: akkor micsoda perplexitásba jőnének az elválasztottak? Ha elnökük a megválasztottakat összehívna: vagy meg nem jelenének, mert hitök szerint a törvénynek még elég téve nincs; vagy pedig összejőnének néhányan, de az összes számmal nem. Azt hiszem tehát, hogy mikor a miniszterium a házat hivatalosan értesíteni fogja, hogy a törvény kellékeinek elég van téve, annyiban, hogy a Tisza Kálmán barátom által említett három törvényjavaslat a szentesítést megnyerte, hogy a miniszterium kinevezése ő felsége többi országában és tartományaiban is megtörtént, s ott az alkotmányosság életbe lépett: akkor szólhat hozzá a tisztelt ház a választás napjához. Különben is ez attól függ, minő lesz a hivatalos jelentés: mert meg lehet, a hivatalos jelentés kielégíti a ház többségét; de meg lehet, nem elégíti ki. Addig tehát, véleményem szerint, a választáshoz hozzászólni nem lehet. *(Helyeslés.)*

Elnök: Ennélfogva a tisztelt ház holnapra a vasutak és csatornák telekkönyvezéséről szóló törvényjavaslatot tűzi napirendre.

Bezerédj László: Mikor küldetik át a főrendi házhoz a delegáció választására vonatkozó határozat?

Elnök: Holnap a jegyzőkönyv hitelesítettén, átküldetik a főrendi házhoz.

Az ülés holnap délelőtt 10 órakor lesz.

¹⁾ Lásd az *Irományok* 189-dik számát.